

Förordning om Europeiska unionens rymdtjänstbyrå

Utbildningsdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2026)152 Celexnummer 52026PC0152

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens rymdtjänstbyrå och om ändring av förordning (EU) 2021/696.

Sammanfattning

Den 7 april 2026 antog kommissionen förslaget till förordning om Europeiska unionens rymdtjänstbyrå. Enligt förslaget ska förordningen börja gälla från den 1 januari 2028. Förordningen syftar till att modernisera och stärka EU:s rymdbyrå genom att anpassa dess uppdrag, organisation och styrning till ett utvidgat EU-rymdprogram. EU:s rymdbyrå regleras idag i främst av rymdprogramsförordningen för perioden 2021–2027. Förslaget innebär att byrån istället regleras i en egen förordning. Enligt förslaget ska byrån byta namn till Europeiska unionens rymdtjänstbyrå. I förslaget klargörs byråns ansvar för att leverera säkra, tillförlitliga och stadigvarande rymdbaserade tjänster.

Förordningen syftar särskilt till att anpassa byråns roll till såväl existerande som nya rymdkomponenter och tjänster (bland andra Galileo, Copernicus, GOVSATCOM och säker uppkoppling), tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommissionen och byrån och stärka säkerhet, krishantering och tjänstekontinuitet. Förslagets mål är att säkerställa att EU har en ändamålsenlig rymdmyndighet som kan stödja unionens säkerhet, strategiska autonomi och rymdbaserade ekonomi.

Regeringen ställer sig positiv till att byrån inte omfattas av en tidsbegränsad reglering, eftersom verksamheten är avsedd att vara långsiktig och fortsätta även bortom de finansiella cyklerna. Regeringen anser att en utökning av byråns mandat bör utformas så att den på ett effektivt sätt stödjer genomförande av unionens rymdprogram och bidrar till att stärka Europas och medlemsstaternas konkurrenskraft. En sådan utvidgning bör även beakta rymdsektorns betydelse för såväl civilt som militärt försvar samt för unionens säkerhet och resiliens i stort.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Europeiska unionens byrå för rymdprogrammet ("byrån", engelska förkortningen EUSPA) styrs av förordning (EU) 2021/696 som har inrättats för perioden 2021–2027. I förordningen fastställs mål,

stadgar, uppgifter och ansvar för byrån vid genomförandet av vissa delar av rymdprogrammet. Även om rymdprogrammet etablerades för en period på sju år, för att anpassa dess varaktighet till den fleråriga budgetramen, omfattas inte byrån av denna tidsbegränsning.

Utöver uppgifter vid genomförande av rymdprogrammet har byrån även uppgifter enligt förordning (EU) 2023/588 om inrättande av programmet för säker uppkoppling i unionen. I nästa fleråriga budgetram föreslås byrån tilldelas ytterligare uppgifter för genomförandet av vissa delar av konkurrenskraftsfonden.

I det aktuella förslaget till ny förordning för byrån, i vilket det dessutom föreslås en namnändring till "European Union Space Services Agency", finns förslag på ytterligare uppgifter, bland annat kopplat till förslaget om en ny rymdförordning om säkerhet, resiliens och hållbarhet i rymdverksamhet i Europeiska unionen, som är under förhandling.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget innebär inrättande av en självständig förordning för Europeiska unionens rymdtjänstbyrå, och innehåller allmänna bestämmelser som normalt krävs när en EU-byrå inrättas, såsom rättslig ställning, säte, organisation/sammansättning, uppgifter, budget- och finansieringsbestämmelser samt personalbestämmelser. Förslaget är baserat på de nuvarande

förordningarna ((EU) 2021/696 och (EU) 2023/588) och fastställer uppgifter och driftsregler bortom cyklerna för den fleråriga budgetramen.

Byråns uppdrag föreslås även fortsatt vara att stödja genomförandet av unionens rymdprogram. Byråns rättsliga ställning förblir enligt förslaget oförändrad, medan bestämmelserna om säte och lokala kontor förtydligas, bland annat vad gäller förfarandet för inrättande av lokala kontor och placering av personal vid markinfrastrukturcentra för EU:s rymdkomponenter. De allmänna bestämmelserna ändras inte i sak utan anpassas redaktionellt till harmoniserad byrålagstiftning inom EU.

Byrån föreslås både fortsätta utföra de uppgifter som den utför idag (som följer av befintliga förordningar eller har anförtrotts byrån av kommissionen) samt ges nya uppgifter utifrån två förslag som alltjämt förhandlas inom ramen för EU:s nästkommande fleråriga budgetramverk, nämligen förslag till förordning om konkurrenskraftsfonden och förslag till förordning om säkerhet, resiliens och hållbarhet i rymdverksamhet. Det föreslås även vara möjligt för kommissionen att tilldela byrån ytterligare uppgifter efter att förordningen är antagen, då i enlighet med reglerna i budgetförordningen och under förutsättning att byrån är operativt redo och att det finns ett behov, samt att det behövs för att säkerställa kontinuitet i rymdtjänsterna.

Uppgifter som till övervägande del finns i redan befintliga förordningar inkluderar ansvar för säkerhetsackreditering av EU:s rymdkomponenter genom säkerhetsackrediteringsnämnden, säkerställning av den operativa säkerheten för komponenterna för positions-, navigations- och tidsbestämning (PNT) samt jordobservation (EO) när byrån ansvarar för drift eller operativ förvaltning. Ytterligare uppgifter i befintliga förordningar inkluderar drift av strukturen för övervakning av rymdsäkerhet, utveckling och förvaltning av nätverk för användargemenskaper, att analysera tjänster för myndighetsbehöriga användare, att genomföra åtgärder för användarupptag, marknadsutveckling, kommunikation och främjande, att bistå kommissionen med teknisk expertis och att fullgöra uppgifter avseende regler för tillgång till den offentligt reglerade tjänsten (PRS) inom Galileo.

Befintliga uppgifter som delegeras till byrån av kommissionen inkluderar förvaltning och drift av PNT-komponenten, operativ ledning av GOVSATCOM-hubben, vissa aktiviteter kopplade till nedströmsutveckling, integrerade tillämpningar, dataekosystem, mottagare och terminaler.

Potentiellt tillkommande uppgifter som kommissionen, under vissa förutsättningar, ska kunna tilldela byrån inkluderar en ny statlig jordobservations-tjänst (EOGS) och Copernicus, tillhandahållande av statliga tjänster inom GOVSATCOM och IRIS², samt delar av genomförandet av komponenterna säker uppkoppling, rymdväder,

rymdövervakning och spårning (SST). Detta gäller även tillgång till rymden, rymdkommersialisering samt teknologisk suveränitet, radiofrekvensövervakning, samt samarbete med kommissionen till stöd för rymdoperatörer, inklusive cybersäkerhet.

Kommissionen får även möjlighet att tilldela byrån ytterligare uppgifter under förutsättning att det finns tillräckliga finansiella, personella och administrativa resurser samt åtgärder för att säkerställa tjänsternas kontinuitet, särskilt för myndighetsbehöriga användare vid kris.

Byråns organisation justeras och i förslaget förtydligas bestämmelserna om styrelse och ledning, bland annat vad gäller röstningsregler där de frågor vilka kräver kommissionens godkännande utökas till att omfatta bland annat antagande av budget. En ny funktion som biträdande verkställande direktör införs. Den administrativa styrelsen ges även befogenhet att, på förslag av verkställande direktören, formellt konstatera att en krissituation föreligger i syfte att säkerställa kontinuitet i tjänster till myndighetsbehöriga användare.

Reglerna om säkerhetsackreditering justeras, bland annat genom möjlighet till samlad ackreditering av satellitkonstellationer och tidsgränser för beslut. Till skillnad från nuvarande ordning föreslås kommissionen ges rösträtt i styrelsen för säkerhetsackreditering, vari dennas godkännande krävs i finansiella och HR-frågor. Därtill

tillkommer krav på kommissionens insyn och rätt att yttra sig inför beslut. Tillsättning av nationella representanter föreslås förändras genom att en begränsning om att mandat enbart kan förlängas en gång införs.

Budgetbestämmelserna harmoniseras med övriga EU-byråer. En ny intäktskälla införs genom att byrån får ta ut avgifter för vissa tjänster som den tillhandahåller.

Regleringen om personal behåller i huvudsak nuvarande struktur men kompletteras med bestämmelser om att tillfälligt utstationerade eller sekunderingar ska likställas med byråpersonal, att verkställande direktören vid kris kan ålägga personalen särskilda åtgärder för att säkerställa säkerhet och tjänstekontinuitet, möjlighet till korttidsutstationering av personal från medlemsstaterna, krav på interna regler om krishantering och verksamhetskontinuitet. Bestämmelser införs även för tillsättning och mandatperiod för biträdande verkställande direktör.

Förordningen innehåller övergångsbestämmelser för att säkerställa kontinuitet i byråns verksamhet, inklusive rättigheter och skyldigheter, avtal, personal och administrativa strukturer enligt nuvarande regelverk. Hänvisningar till byrån i förordningen om EU:s rymdprogram upphävs. Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Rymdverksamhet regleras i lagen (1982:963) om rymdverksamhet och förordningen (1982:1069) om rymdverksamhet. Förslaget bedöms inte få någon påverkan på dessa författningar.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

För att säkerställa fortsatt utförande av de nuvarande uppgifterna och för att finansiera nya verksamheter inom ramen för byråns mandat föreslås en större ökning av bidraget till byrån för nästa fleråriga budgetram 2028–2034, med en tilldelning på 979,6 miljoner euro. De finansiella och personalmässiga resurser som krävs för att utföra byråns uppgifter kommer att ingå i unionens bidrag till byrån och i den övergripande personalramen under det årliga budgetförfarandet. Ingen fullständig konsekvensbedömning har genomförts eftersom en omfattande konsekvensbedömning redan har genomförts för konkurrenskraftsfonden och att förslaget återger den nuvarande rättsliga grunden.

Regeringen bedömer att förslaget kommer att innebära ökade kostnader genom en utökad administration för byrån.

Utgiftsdrivande åtgärder på EU-budgeten behöver finansieras genom omprioriteringar inom programmen i den fleråriga budgetramen.

Regeringen bedömer att förslaget inte kommer att innebära kostnader för ökad administration för svenska myndigheter.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens ståndpunkter avseende övergripande principer för den fleråriga budgetramen och dess storlek, inklusive för enskilda fonder och program, behandlas i Fakta-PM 2025/26:FPM3.

Regeringen ställer sig positiv till att byrån regleras i en självständig förordning som innehåller alla byråns rymdprogramskomponenter. Det stärker rättssäkerheten och säkerställer byråns fortsatta verksamhet och aktiviteter. I likhet med andra av EU:s decentraliserade byråer ges byrån en självständig samlad rättsakt, vilket bedöms skapa goda förutsättningar för en effektiv och ändamålsenlig verksamhet, samt göra det enklare att tilldela byrån nya uppgifter.

Regeringen anser att byråns uppdrag bör utformas så att den på ett effektivt sätt stödjer genomförandet av unionens rymdprogram och bidrar till att stärka Europas och medlemsstaternas konkurrenskraft. Ett utvidgat uppdrag motiveras av rymdsektorns betydelse för såväl civilt som militärt försvar samt för unionens säkerhet och resiliens i stort.

Regeringen är positiv till att byrån föreslås tilldelas fler uppgifter, under förutsättning att de utformas med målsättningen att säkerställa ett enkelt, tydligt och effektivt regelverk. Regelverket bör utformas så att onödig administrativ börda minimeras för byrån

och dess externa parter. Samtidigt behöver utökningen bidra till att stärka den europeiska rymdsektorns konkurrenskraft samt främja teknisk kapacitetsuppbyggnad, innovation, säkerhet, resiliens och hållbarhet.

Regeringen anser att byrån bör ha en ändamålsenlig, kostnadseffektiv och transparent organisation. Beslutsprocesser och ansvarsfördelning bör vara tydliga och proportionerliga i förhållande till uppdragets omfattning. Särskilt mot bakgrund av de nya uppgifterna som rör såväl medlemsstaternas som unionens säkerhet, är styrningen av den nya rymdtjänstbyrån av vikt för regeringen. Regeringen understryker vidare vikten av att organisationsmodell och tillsynsstrukturer hålls så enkla som möjligt, samtidigt som de säkerställer god styrning, effektiv uppföljning och demokratisk insyn.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu ej kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu ej kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats. Synpunkter från berörda instanser, bland annat Rymdstyrelsen, inhämtas i annan ordning.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den föreslagna rättsliga grunden är artikel 189.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Beslut fattas av rådet och Europaparlamentet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Rådet beslutar med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Enligt kommissionen är förslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Förslagets mål kan, enligt kommissionen, inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna på nationell, regional eller lokal nivå, utan förslaget uppnås bättre på unionsnivå. Den föreslagna förordningen syftar enligt kommissionen till att stärka den rättsliga säkerheten och säkerställa kontinuiteten i byråns verksamhet, så att den kan planera och bedriva sin verksamhet effektivt på lång sikt och även bortom perioderna för den fleråriga budgetramen. Enligt kommissionen är byråns mål att säkerställa en hög säkerhetsnivå för unionens rymdverksamhet, stödja implementeringen av unionens rymdkomponenter samt främja användning och marknadsupptag av information, tjänster och data som tillhandahålls av dessa komponenter. Dessa mål kan inte enligt kommissionen uppnås av medlemsstaterna själva.

Regeringen delar kommissionens bedömning att det framlagda förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Enligt kommissionen är förslaget förenligt med proportionalitetsprincipen.

Kommissionen framför att det är nödvändigt att tillhandahålla rättslig säkerhet och tydlighet när det gäller byråns mandat, vilket inte bör vara beroende av den fleråriga budgetramens cykler. Med utgångspunkt i den nuvarande förordningen anges i förslaget de uppgifter som byrån nu har, de som kommissionen ska tilldela byrån samt de uppgifter som ska anförtros under förutsättning att byrån har tillräcklig operativ beredskap.

Regeringen anser att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen eftersom Rymdbyrån är den myndighet som handhar unionens program och de uppgifter som hänförs till dessa.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Behandling av förslaget inleddes genom presentation i rådsarbetsgruppen för rymd den 21 april 2026. Förhandlingen förväntas inledas i maj 2026 och fortgå under 2026. I Europaparlamentet kommer förslaget troligen att behandlas i ITRE-utskottet.

4.2 Fackuttryck och termer

Byrån – Europeiska unionens rymdtjänstbyrå.

Copernicus – Europeiska unionens jordobservations- och miljöövervakningsprogram

EOGS – Europeiska statliga jordobservationstjänsten (European Earth Observation Governmental Service)

Galileo - Europeiskt system för positionering, navigering och tid (PNT)

GOVSATCOM - EU:s initiativ för säker satellitkommunikation för offentliga aktörer.

IRIS² - Infrastruktur för resiliens, sammanlänkning och säkerhet via satellit

ITRE – Europaparlamentets utskott för industrifrågor, forskning och energi

Nedströmsutveckling – utveckling av tjänster och applikationer baserade på satellitgenererade data och kommunikation.

PNT - Positionering, Navigering och Tidssynkronisering som tillhandahålls genom satellitbaserade system.

Rymdkomponent - Den del av ett rymdsystem som består av objekt och infrastruktur i rymden, såsom satelliter och tillhörande nyttolaster, vilka möjliggör systemets funktion.